

LETNIK XLII, ŠTEVILKA 2/2026

NOVA GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

FILATELIJA

ISSN 1408-0303

V tej številki si lahko preberete:

Bojan Bračič
Beseda predsednika 3

Veni Ferant
Priznanje FEPA Filatelističnem društvu Trbovlje 4

Veni Ferant
Letošnji nagrajenci FZS 5

Boštjan Petauer FRPSL
Ob 170. obletnici izdaje najredkejše znamke na svetu 7

Simona Šuler Pandev
»Za dva vinarja«
Časopisne znamke na časopisu Korošec 10

Boštjan Petauer FRPSL
Ob 160. obletnici izida prvih srbskih pošttnih znamk – »Grbuš« 13

Andro Alujevič
Letalski poštni žigi Slovenije 16

Boštjan Petauer FRPSL
Novo mesto v ogledalu maksimum kart 20

Veni Ferant
O perfinih na Slovenskem 27

Veselko Guštin
Zgodba o pismu – 31 28

Boštjan Petauer FRPSL
Po novem tudi carina na uvoz pošiljk do vrednosti 150 evrov 30

Veni Ferant
Ste že naleteli na tak logotip na razglednicah? 31

Bojan Bračič
Alpe Jadran filatelija in Balkanfila 32

Igor Pirc
BOSTON 2026
– zelo velika svetovna razstava 36

Igor Pirc
O našem regionalnem sodelovanju 37

Ludvik Divjak
Filatelistični krožek na Osnovni šoli Bizeljsko 39

Gregor Cerkvenik
Filatelistične izdaje ob Škofjeloškem pasijonu (1999-2026) 40

Gregor Cerkvenik
150 let poguma in požrtvovalnosti škofjeloških gasilcev, zabeleženih tudi v filateliji 43

Bojan Bračič
Postavljanje bolgarskih vitrin 46

FEPA
Natečaj za najboljšo idejo 47

Oglas našega sponzorja
Pošta Slovenije: Prenesi aplikacijo Moja Pošta 48

NOVA GLASIL O FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE FILATELIJA

„Za bogatitev in širjenje filatelističnega znanja.“

Filatelistična zveza Slovenije (Zveza FZS) je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. Je članica Mednarodne filatelistične zveze (Fédération Internationale de Philatélie - FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations - FEPA).

Za izdajatelja: Bojan Bračič, predsednik FZS.

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik: Veni Ferant
e-naslov: veni.ferant@gmail.com

Člani uredniškega odbora:
Bojan Bračič, Veselko Guštin, Igor Pirc,
Peter Suhadolc, Alojz Tomc.

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na naslovnici:

Redkejša maksikarta iz zbirke Boštjana Petauerja.
Oblikovanje in priprava za tisk: Veni Ferant.
Tisk: Tiskarna Koštomaj, Celje. Junij 2026.
Naklada: 560 izvodov.

Naslov uredništva: Filatelistična zveza Slovenije,
p.p. 1584, 1001 Ljubljana. <http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303.

Člani FZS prejemaajo glasilo brezplačno.

Beseda predsednika FZS

Spoštovane kolegice in kolegi,

Aktivno filatelistično leto se je nadaljevalo tudi v njegovi drugi četrtini. Filatelistični razstavi dveh regionalnih skupin, v katerih ima Slovenija pomembno vlogo, sta sledili ena za drugo. Na obeh so se slovenski razstavljalci zelo dobro odrezali. Potem je sledila velika razstava v Bostonu, kjer so bili slovenski razstavljalci spet zelo uspešni. Pri vsem tem pa ostaja dejstvo, da se

število razstavljalcev pri nas manjša, predvsem nam manjka novih eksponatov, s katerimi bi lahko podobne rezultate dosegali tudi v bodoče.

Verjamem, da je v Sloveniji še nekaj zbiralcev, ki svoje zaklade skrivajo na domovih, čeprav so obdelani in raziskani. Bilo bi zelo lepo, če bi jih predstavili kolegicam in kolegom ter javnosti. Sistem smo že pred leti razdelali in ponujamo novim razstavljalcem možnost postopnega ustvarjanja. Najprej je seveda treba pogledati, kaj o sestavljanju tekmovalnih eksponatov pravijo pravila, ki jih lahko najdete za posamezne razstavne razrede v slovenščini na spletni strani FZS, sicer pa v angleščini na spletni strani FIP. (f-i-p.ch). Poleg tega smo razstavljalci z nekaj izkušnjami vedno pripravljeni svoje znanje in izkušnje predati naprej v obliki predavanj, predstavitev ali kakorkoli že to imenujemo. To imamo zapisano tudi kot ponudbo v vsakoletnem planu dela, svoje izkušnje pa posredujemo tudi z različnimi prispevki v naši reviji.

Razstavljalcev svoj prvi izdelek lahko pokaže na tradicionalni meddruštveni razstavi FIMERA v Trbovljah ali kaki podobni razstavi, kjer dobi prve nasvete, kako naprej. Naslednji korak je razstavljanje na regionalnih razstavah, ki se jih slovenski filatelisti praviloma redno udeležujemo. Tekmovalni eksponat je v bistvu živa stvar, ki se določen čas izpopolnjuje in nadgrajuje, skladno z dobljenimi izkušnjami in dodanim gradivom. To razstavljalca vodi v nadaljnje raziskovanje in iskanje, kar je osnovni namen in čar našega konjička, hkrati pa spodbuja razstavljalčevo kreativnost.

Ko boste v toplih počitniških dneh v senci srkali hladno pijačo, razmislite tudi o tem, kako bi svoje skrite zaklade oblikovali v zgodbo in jo na eni prihodnjih razstav pokazali občinstvu. Tisti, ki se še niste opogumili, lahko svoje filatelistične zgodbe prijavite na razstavi, ki bosta ob koncu poletne sezone. Podatke o Dvanajstem Oknu in Srbijafili najdete na spletni strani fzs.si. Sicer pa prijeten dopust, kjerkoli ga boste uživali.

Bojan Bračič, predsednik Zveze FZS

Veni Ferant

Priznanje FEPA Filatelističnemu društvu Trbovlje

Na letošnjem zboru članov FZS je Igor Pirc, generalni sekretar evropske filatelistične zveze FEPA, podelil posebno priznanje, ki ga je FEPA namenila Filatelističnemu društvu Trbovlje.

Med 12. evropskimi filatelističnimi društvi, ki so letos prejela najvišje priznanje FEPA, je tudi FD Trbovlje.

Priznanje za izjemne dejavnosti pri promociji filatelije, kot so zapisali na priznanju, je prevzel Robert Jordan, ki je že tri desetletja neumorni predsednik trboveljskega društva.

Danes si težko predstavljamo razvoj slovenskega razstavljaljskega gibanja brez filatelističnih razstav, ki jih že od leta 1999 pripravljajo trboveljski filatelisti v Delavskem domu Trbovlje. Vsi filatelisti poznamo **Fimero** in **Firamlo**. Marsikdo, tudi jaz, je naredil prve korake na trboveljskih razstavah, ki so bile kot stopnice v širni svet.

Tako je FD Trbovlje omogočilo veliko mladim in tudi vsem ostalim, da so lahko prvič predstavili svoj eksponat in zanj dobili strokovno oceno.

Časi od leta 1999 so se sicer malce spremenili, Trboveljčani pa še vedno vztrajajo. Čestitke za res zaslužen in prejeto visoko priznanje!

*Robert Jordan, predsednik FD Trbovlje
in Igor Pirc, generalni sekretar FEPA.*

veni.ferant@gmail.com

Veni Ferant

Letošnji nagrajenci FZS

Namesto običajnega termina za izvedbo zbora članov FZS smo se letos sestali v sredo, 22. aprila ob 10. uri v prostorih Pošte Slovenije v Ljubljani. Na dnevnem redu je bila tudi podelitev priznanj FZS.

KLEMEN BEDEKOVIČ je prejel **bronasto priznanje Lovrenc Košir** za aktivno delo v Filatelističnem društvu Lovro Košir, Škofja Loka in za dolgoletno mentorstvo v filatelističnih krožkih.

LUDVIK DIVJAK je prejel **srebrno priznanje Lovrenc Košir** za dolgoletno opravljanje različnih funkcij v DZ Verigar Brežice, za dolgoletno mentorstvo v filatelističnem krožku in za vsakoletno organizacijo mednarodnega srečanja v Brežicah.

TOMAŽ ARTEL je prejel **zlato priznanje Lovrenc Košir** za dolgoletno in uspešno razstavljanje na regionalnih in svetovnih razstavah ter velik prispevek na publicistično strokovnem področju, predvsem verigarjev in poštnih tarif.

PRIMOŽ ČEBULJ, tudi tajnik FZS, je prejel **zlato priznanje Lovrenc Košir** za dolgoletno aktivno delo v FD Lovro Košir Škofja Loka in velik prispevek na publicističnem področju tematske filatelije.

MARJAN MERKAČ je prejel **priznanje Lovrenc Košir za življenjsko delo** za več kot 50-letno aktivno delo v organih Koroškega FD, za dolgoletno mentorstvo v filatelističnih krožkih ter za publicistično strokovno delo, predvsem na področju poštnih žigov.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

veni.ferant@gmail.com

Boštjan Petauer FRPSL

Ob 170. obletnici izdaje najredkejše znamke na svetu

Leta 1856 (točen datum izdaje v katalogih ni naveden) je v Britanski Gvajani izšla znamka za 1 cent, od katere je znan le en primerek in velja za najdražjo znamko na svetu.

Hkrati z njo je izšlo še več različnih znamk za 4 c, ki so nekoliko manj redke, vendar v katalogih še vedno označene s petšteviličnimi zneski. Znamka za 1 c v katalogih ni ocenjena, ker je pač edina; njeno ceno je mogoče določiti le na dražbah – kar bomo podrobneje videli v nadaljevanju.

Znamka Britanske Gvajane iz leta 1856 je ena tistih zgodb, kjer se srečata kolonialna improvizacija in filatelistična mitologija – in iz tega nastane najbolj zaželeni znamka na svetu.

To sicer ni bila prva znamka Britanske Gvajane: prve znamke te kolonije so izšle leta 1850 in 1851 (tako imenovane »Cotton reel« – bombažna tuljava) v vrednostih od 2 do 12 centov (nekateri vrednote tudi v več odtenkih). Tudi te so zelo redke in v katalogih dosegajo njihove

cene pet in šestštevilične zneske. Kasneje je do leta 1856 izšlo še več znamk z ladijskimi motivi – tam so vrednosti »samo« štirištevilične.

Kako se je vse skupaj začelo?

Leta 1856 je bila Britanska Gvajana (današnja Gvajana) oddaljena, tropska kolonija, odvisna od ladij iz Londona. Te ladje so prinašale tudi poštne znamke. Tistega leta pa se je zgodilo nekaj banalnega, a usodnega: pošiljka znamk iz Anglije se je izgubila ali zamudila. Pošta je bila brez zaloge, a poštne storitve so morale teči naprej. Zato je lokalni poštni upravitelj sprejel odločitev, ki je danes videti skoraj neverjetna.

Upravitelj je naročil začasne, provizorične znamke pri lokalnem tiskarju, časopisni tiskarni Royal Gazette. Tiskar iz Georgetowna je imel na voljo le grob, enobarven tisk in slab papir.

Nastale so tri vrednosti: 1 cent (črna), 4 centi (modra) in 4 centi (rdeča). Najbolj znamenita pa je postala 1-centna črna, ker je bila natisnjena v izjemno majhnem številu – verjetno le ena sama.

Znamka je videti skoraj kot žig ali vstopnica. Zaznamujejo jo grobi tisk, osmerokotna oblika (ročno izrezana), na njej je ladja kot simbol kolonije in moto *Damus Petimusque Vicissim* (lat. »Dajemo in pričakujemo v zameno«).

Ker je bil tisk tako primitiven, je poštni upravitelj zahteval, da vsako znamko osebno podpiše eden od poštних uradnikov, da bi preprečili ponarejanje. Na 1-centni znamki je podpisan E. D. Wight.

Odkritje znamke in njena nadaljnja pot

Leta 1873 je 12-letni deček Louis Vernon Vaughan v Georgetownu brskal po starih družinskih dokumentih in našel čudno, črno, osmerokotno znamko. Ker mu ni bila posebej všeč, jo je prodal lokalnemu zbiratelju za nekaj šilingov. Ta zbiratelj je hitro spoznal, da je znamka izjemno redka, in jo prodal naprej. Začela se je njena pot po rokah najbogatejših zbirateljev na svetu.

Znamka, ki je vedno podrla rekord; v nadaljevanju nekaj rezultatov njenih dražb:

1922: kupljena za 35.000 dolarjev

1970: 280.000 dolarjev

1980: 935.000 dolarjev

2014: 9,48 milijona dolarjev

2021: 8,3 milijona dolarjev (brez provizij).

Danes je znamka v lasti znane filatelistične hiše iz Londona, Stanley Gibbons. Njen nakup je precej zamajal njeno finančno stanje.

Lastniki znamke skozi zgodovino

Spisek dosedanjih lastnikov predstavlja večinoma najbolj znane filateliste polpreteklega obdobja.

Kronologija lastnikov od 1856 do danes:

1. Louis Vernon Vaughan (1873) – deček, ki jo je našel 12-letni šolar iz Georgetowna v Britanski Gvajani. Znamko je našel med starimi družinskimi papirji. Ker se mu ni zdelo nič posebnega, jo je prodal za nekaj šilingov.
2. N. R. McKinnon (1873–1878) – lokalni zbiratelj. Prvi, ki je prepoznal njeno redkost. Znamko je prodal angleškemu trgovcu s starinami.
3. Thomas Ridpath (1878) – britanski trgovec. Filatelistični posrednik iz Liverpoola. Znamko je kupil od McKinnona in jo prodal naprej enemu največjih zbirateljev tistega časa.
4. Philipp von Ferrary (1878–1917) – največji zbiratelj v zgodovini. Avstrijsko-francoski aristokrat, filatelistični genij. Znamko je kupil za 150 funtov. Po njegovi smrti je Francija zaplenila njegovo zbirko kot vojno odškodnino.
5. Francoska država (1917–1922) – zaplenjena dediščina. Znamka je bila del Ferraryjeve zbirke, ki jo je Francija prodajala na dražbah v Parizu. Tam je dosegla prvi veliki rekord.

6. Arthur Hind (1922–1933) – ameriški tekstilni magnat
Kupil jo je za 35.000 dolarjev – takrat astronomski znesek.
Po njegovi smrti je znamka prešla v zapuščino.
7. Hindova vdova (1933–1940) – skrivnostna epizoda
Znamko je obdržala in jo pozneje prodala.
Obstaja legenda, da je imela še en primerek, a to ni bilo nikoli potrjeno.
8. Frederick T. Small (1940–1970) – skrivnostni lastnik
Avstralski poslovnež, ki je živel v ZDA.
Znamko je hranil v trezorju in je ni nikoli javno razstavljal.
Leta 1970 jo je prodal na dražbi za 280.000 dolarjev.
9. Irwin Weinberg (1970–1980) – karizmatični trgovec
Vodil je konzorcij zbirateljev.
Znamko je nosil po svetu v kovčku, priklenjenem na zapestje.
Leta 1980 jo je prodal za 935.000 dolarjev.
10. John E. du Pont (1980–2010) – ekscentrični milijonar
Član znamenite družine Du Pont. Kupil jo je za skoraj milijon dolarjev. Kasneje je bil obsojen za umor in je umrl v zaporu. Znamka je ostala v njegovi zapuščini.
11. Zapuščina Johna du Ponta (2010–2014)
Po njegovi smrti je bila znamka pripravljena za prodajo.
Leta 2014 je sledila zgodovinska dražba.
12. Stuart Weitzman (2014–2021) – oblikovalec luksuznih čevljev
Kupil jo je za 9,48 milijona dolarjev, kar je še vedno rekord. Dodal je svoje inicialke in simbol čevlja na hrbtno stran (v skladu s filatelistično tradicijo lastniških oznak). Znamko je razstavil v Smithsonianu (največjem muzejskem kompleksu na svetu).
13. Sotheby's novi anonimni lastnik (2021–)
Leta 2021 je bila ponovno prodana, tokrat za 8,3 milijona dolarjev (brez provizij).
Kot se je izkazalo kasneje, je bila kupec družba Stanley Gibbons.

Povzetek: V svojem prispevku obravnavam najdražjo znamko na svetu, Britansko Gvajano za 1 cent, izdano pred 170 leti.

Summary: In my article I deal with the most expensive stamp in the world, One cent British Guyana, issued 170 years ago.

Literatura in viri:

1. Stanley Gibbons Commonwealth and British Empire Stamps, 1840-1970, 122 Edition, S.G London Ringwood, 2020
2. Williams L.N and M. Rare Stamps, Weidenfeld and Nicholson, London, 1970
3. Internetne strani

bostjan.petauer@siol.net

Simona Šuler Pandev

»Za dva vinarja«: Časopisne znamke na časopisu Korošec

Domoznanska dejavnost je ena ključnih nalog slovenskih splošnih knjižnic, saj obsega načrtno zbiranje, proučevanje in hranjenje gradiva, ki odraža kulturo ter identiteto določenega geografskega območja. V Domoznanskem oddelku Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem tako skrbno varujemo gradivo, povezano s slovensko Koroško tostran in onstran meje.

Čeprav se v našem oddelku s filatelijo primarno ne ukvarjamo, naše zbirke niso le arhivi tiskane besede, temveč ob preučevanju rokopisov, drobnega tiska in periodike pogosto razkrijejo vire, ki so izjemnega pomena za raziskovalce poštne zgodovine. To se je izkazalo tudi ob pripravi gradiva za razstavo Koroškega filatelističnega društva Ravne »Maksi Ravne«, kjer smo izpostavili zanimive primere časopisnih znamk na zgodovinskem časopisu Korošec.

V prelomnih letih 1919–1920, v času plebiscitnega dogajanja, je Narodni svet v Velikovcu izdal časopis Korošec. Ta je služil kot ključno glasilo za slovensko prebivalstvo na Koroškem. Razstavljeni izvodi, ki so bili poslani iz Velikovca, niso le pričevalci političnega boja za severno mejo, temveč tudi dragocen filatelistični material.

Opremljeni so z znamkami vrednosti **dveh vinarjev**, kar je bila takratna predpisana tarifa za pošiljanje časopisov. Prejemnik teh izvodov je bil **Blaž Wöfl**, provizor v Št. Vidu v Podjuni in pomemben član slovenske inteligence. Njegova župnija je bila v predplebiscitnem obdobju eno od središč slovenskega gibanja, tisk, kot je bil Korošec, pa je bil ključna vez z Narodnim svetom in vir informacij o usodi koroške dežele.

Izvod časopisa KOROŠEC, št. 34, leto 1., izšel v Velikovcu 3. decembra 1919, je bil poslan naročniku Blažu Wöflu v Št. Vid v Podjuni, z nalepljeno časopisno znamko za dva vinarja za plačano poštnino.

Za raziskovalce poštne zgodovine pa ni zanimiva le naslovna stran s časopisnimi znamkami. Tudi vsebina časopisa v prilogi *Dnevne vesti* pogosto prinaša novice o delovanju poštne službe na Koroškem. V prispevkih zasledimo informacije o spreminjanju dostavnih okolišev, uradnih objavah poštne uprave in drugih podrobnostih, ki pomagajo sestaviti mozaik takratnega poštnega prometa v nestabilnih vojnih in povojnih razmerah.

Izvod časopisa KOROŠEC, št. 10, leto 2., izšel v Velikovcu 6. februarja 1920, poslan naročniku Blažu Wölflu v Št. Vid v Podjuni, z nalepljeno časopisno znamko za dva vinarja za plačano poštnino.

Sledi prepis nekaterih novic iz različnih izdaj časopisa Korošec:

KOROŠEC, dne 20. avgusta 1920:

Klopinj. S 4. avgustom se je otvoril poletni poštni urad Klop. Jezero, ki bo posloval do konca septembra. Poštni okraj tvorijo Klopinj, Grablja vas, Zgornji in Spodnji Podgrad in Zg. Žamanje. Ti kraji se za omenjeno dobo izločijo iz dostavnega okraja poštnega urada Sinča vas. Dostava se vrši na Klopinju in v Spodnjem Podgradu dnevno, razen ob nedeljah.

»KOROŠEC«, dne 24. septembra 1920:

Poštne pristojbine med cono A in cono B. Po sklepu Medzavezniške komisije veljajo odslej za pošto med cono A in cono B taiste pristojbine kakor iz cone A v ostalo Jugoslavijo, na primer iz Borovelj v Ljubljano. Kdor piše torej iz cone A v cono B naj se ozira na jugoslovanske pristojbine. Kdor piše iz cone B v cono A mora se držati nemško-avstrijskih pristojbin, to je za pismo 80 avstr. vinarjev, za dopisnico 50 avstr. vinarjev itd. Politična pisemska cenzura med obema conama je odpravljena. Za pravilni in točnejši poštni promet skrbi dvakratna dnevna avtomobilska zveza med Celovcem in Vetrinjem.

KOROŠEC, dne 18. maja 1920:

Zvišanje poštних pristojbin v Jugoslaviji od 16. maja 1920.

Pisma: 20 gramov 25 par = 1 K, za vsakih daljnih 20 gramov ali del te teže 15 par = 60 v.

Dopisnice: 15 par = 60 v.

Tiskovine: za vsakih 50 gramov oz. del te teže 5 par = 20 v.

Vzorci brez vrednosti: za vsakih 50 gramov oz. del te teže 5 par = 20 v.; najmanj 10 par = 40 v.

Pismo, ki je bilo neplačano ali nezadostno plačano, se obremeni z dvakratnim delom pristojbine, ki manjka. Za priporočanje (rekomandiranje) se plača še 20 par = 80 v.

Paketi do 3 kg 1.50 din = 6 K, 3-5 kg 2 din = 8 K, 5-10 kg 4 din = 16 K, 10-15 kg 6 din = 24 K, 15-20 kg 8 din = 32 K.

Ti redko ohranjeni primerki iz domoznanske zbirke koroških periodičnih publikacij tako ostajajo varno shranjeni v našem arhivu, njihova digitalna oblika pa služi kot nepogrešljiv vir za vse ljubitelje domoznanstva, koroške in poštne zgodovine.

Kako do digitalnih izvodov?

Vsem, ki bi si želeli časopis Korošec ali katero koli drugo digitalizirano gradivo podrobneje ogledati kar iz domačega naslanjača, je to v celoti dostopno na portalu Digitalne knjižnice Slovenije (dLib). Postopek iskanja je preprost in prilagojen tudi tistim, ki se z digitalnimi arhivi srečujejo prvič:

- V spletni brskalnik (npr. Google) vpišite geslo: **Digitalna knjižnica Slovenije (dLib)**,
- ko odprete stran dLib, v njihovo iskalno okno vtipkajte naslov: **Korošec 1919-1920**,
- na levi strani zaslona se bo izpisal seznam letnikov. Izberite leto in številko, ki vas zanima,
- s klikom na ikono **PDF datoteke** pod izbrano številko se vam bo odprl digitaliziran časopis, ki ga lahko prebirate ali si ga prenesete na računalnik.

simona.suler-pandev@knjiznica-ravne.si

Boštjan Petauer FRPSL

Ob 160. obletnici izida prvih srbskih poštних znamk – »Grbuš«

V Srbiji je začela pošta obratovati leta 1840, ko je bil 25. maja odprt poštni urad v Beogradu.

Natanko 26 let po izdaji prvih znamk na svetu (1. maja 1840 v Veliki Britaniji), je tudi kneževina Srbija izdala svoje prve znamke.

To je bila začasna izdaja, ker so redne znamke za 10, 20 in 40 par z likom kneza Mihajla Obrenovića III. zamujale iz tiskarne na Dunaju in so izšle šele dva meseca kasneje (1. julija).

Znamki za 1 in 2 pari prve naklade

Kompletna pola znamk za 1 paro

Izdane znamke

Prvega maja sta izšli dve časopisni znamki za 1 in 2 pari z motivom državnega grba – od tod ime »grbuše«. Tiskane so bile v knjigotisku, nezobčane, v državni tiskarni v Beogradu. Avtor znamk je bil Anastas Jovanović. Znamke so bile uporabljene izključno za frankiranje časopisov iz inozemstva na obmejnih poštah. V glavnem niso bile žigosane, ampak le nalepljene na sveženj in uničene pri odpiranju.

Znamke so bile tiskane v polah po 12 znamk, vsaka znamka pa ima razne napake klišeja, kar omogoča rekonstrukcijo celotne pole.

Najbolj prepoznavne razlike med 12 tipi so naslednje:

Tip 1 – pika pod levim številom, lom okvirja desno spodaj.

Tip 2 – lom notranjega okvirja zgoraj desno, pika pod Š.

Tip 3 – top levi kot, povezava med O in Š.

Tip 4 – zgornji desni okvir zlit, Š kot ležeča številka 8.

Tip 5 – lom desnega okvirja, zgornji levi okvir »povešen».

Tip 6 – poškodba okvirja levo zgoraj, pika pred П.

Tip 7 – diagonalna črta med 1 in П, manjkajoči del spodnje črte.

Tip 8 – dve piki zgoraj levo, lom okvirja.

Tip 9 – zlitje okvirjev, manjkajoča "biserna" pika v krogu.

Tip 10 – zaplata med okvirjem in krogom, poškodovan krog.

Tip 11 – deformiran spodnji desni kot, velika pika med Π in A.

Tip 12 – trije lomi notranjega okvirja zgoraj levo.

Znamke so bile tiskane štirikrat:

- Prvi tisk (26. april). Ta je najredkejši, bil je tiskan v naglici in majhni nakladi. Barvi rumeno-olivna za 1 paro in temnozelena za 2 pari. Od te naklade je do danes ohranjenih le 50 kosov.
- Drugi tisk (22.maj)
- Tretji tisk (14. november) in
- Četrti tisk (14. december) – samo vrednota za eno paro.

Naklada prvega tiska je bila 2040 kosov za eno paro in 1944 kosov za dve pari.

Tiski se med seboj razlikujejo po barvi, papirjih in nakladi, podrobnosti pa so razvidne iz strokovne literature.

Rekonstrukcija pole za 2 pari z vsem tipičnimi napakami

Ponaredki

Ker gre za redke znamke, so kmalu postale predmet ponarejanja. Za poznavalce to ni velik problem, za ostale pa. Zaradi tega se močno priporoča nakup teh znamk le z atestom priznanega atestatorja.

Glavne napake ponarejevalcev so naslednje:

- Napake so napačne, na napačnem mestu, ali preveč mehke,
- Barve – originalne so specifične, pri ponaredkih so drugačne, preveč svetle, preveč moderne in pogosto napačen lila odtenek pri 2 parni.
- Gumiranje je pri originalnih znamkah enakomerno, pri ponaredkih pa preveč sijoče, moderna sintetična guma ali pa je sploh ni.
- Žigi – najpogostejši vir ponaredkov. Ponarejevalci pogosto dodajo lažen žig na ponarejeno znamko, dodajo lažen žig na originalno, a poškodovano znamko ali uporabijo novejši žig, ki leta 1866 ni obstajal. Poleg tega obstaja še več drugih tipov ponarejenih žigov.

Izdaja ob 100. obletnici prvih srbskih znamk

Jugoslovanska pošta je ob 100. obletnici prvih srbskih znamk izdala serijo petih znamk in spominski blok. *Grbuše* se nahajajo na vrednotah za 0,30 in 0,50 din ter bloku za 10 din. Na znamkah za 0,60 din, 0,85 din in 2 din so ostale znamke, ki so izšle leta 1866.

Pismo, frankirano z blokom za 10 din, poslano v Cincinnati. Dva ameriška žiga na hrbtni strani.

Povzetek. V svojem prispevku obravnavam prve znamke kneževine Srbije – *grbuše*, izdane leta 1866.

Summary. In my article I describe first postage stamps of the Principality of Serbia, so called »*grbuše*«, issued in 1866.

Literatura

1. Katalog poštanskih maraka u upotrebi na teritoriju Srbije 1840-2011, treće izdanje, Beograd 2011
2. Kneževina i Kraljevina Srbija, iz filatelističke zbirke Predraga Antića, Beograd 2025
3. Poštna zgodovina Slovenije in Srbije – Poštanska istorija Slovenije i Srbije, Savez filatelista i Pošta Srbije, Beograd 2026
4. Internetne strani

bostjan.petauer@siol.net

Andro Alujevič

Letalski poštni žigi Slovenije

Ker je letos okrogla 140. obletnica rojstva našega prvega letalca Edvarda Rusjana v soboto, 6. junija, smo menili, da bi bilo prav, če to obeležimo s priložnostnim poštnim žigom na dežurni pošti 1106 Ljubljana. Vendar so nam svetovali, da bo primernejše, če je žig v petek, 5. junija, na "filatelistični" pošti 1101 Ljubljana.

Razstavne vitrine smo postavili v prostorih Šahovske zveze na Bravničarjevi 13, območje pošte 1117 Ljubljana. Na pošti 1101, kjer so bile doslej takšne razstave, namreč zaradi prepolovitve objekta to ni bilo mogoče.

Omenim naj še rahel dvom o datumu rojstva Eda Rusjana. Leta 2011 so namreč v Novi Gorici obeležili 125. obletnico njegovega rojstva 6. julija in ne junija. Vendar so 6. 6. 1986 slavili 100 let, tako da je 6. 6. 1886 resničen datum.

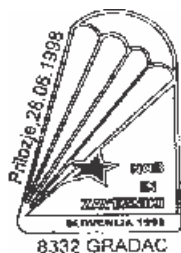
Sicer smo take zmote že videli pri Mariju Kogoju, rojenem 1892, medtem ko ob njegovem grobu na ljubljanskih Žalah še vedno piše rojstna letnica 1895.

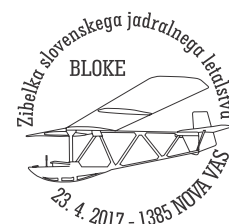
Med več kot 4700 slovenskimi priložnostnimi poštnimi žigi jih je bilo vsaj 70 s področja letalstva, kar je ravno pravšnje število za filatelistično razstavo ob uporabi priložnostnega poštnega žiga.

V nadaljevanju tega članka pa si oglejmo slike omenjenih letalskih, balonarskih, padalskih in satelitskih priložnostnih poštnežigov med leti 1992 in 2026.

SLOVENSKI POŠTNI
LETALSKI ŽIGI
1 9 9 2 - 2 0 2 6

24. FAI SP
V POLETIH S
TOPLOZRAČNIMI
BALONI 11. 7. 2022
9101 MURSKA
SOBOTA
PRVI
DAN

Boštjan Petauer FRPSL

Novo mesto v ogledalu maksimum kart

Včasih sem pogosteje zahajal v Novo mesto, ki ima danes okrog 25.000 prebivalcev in je osrednje mesto Dolenjske, sedež škofije, univerze in pomembnih gospodarskih podjetij. Njegova zgodba je veliko starejša in izjemno bogata in sklenil sem, da ga ponovno obiščem.

Kratka zgodovina

Območje Novega mesta je bilo poseljeno že v kameni dobi (Lukanjska jama pri Prečni). V železni dobi je tu cvetela ena najpomembnejših evropskih halštatskih kultur – Kapiteljska njiva, Marof in Kandija so svetovno znana najdišča z bogatimi grobovi, situlami in kovinskimi izdelki. Novo mesto je bilo med 8. in 1. stol. pr. n. št. pomembno kulturno središče. V rimskem obdobju je mimo vodila pomembna cesta Emona–Siscia, kar potrjujejo najdišča v mestu in okolici.

Leta 1365 je Vojvoda Rudolf IV. Habsburški ustanovil novo utrjeno mesto Rudolfswerth, katerega ime (Rudolfovo otok ali polotok) spominja na zanimivo geografsko lego na okljuku reke Krke, ki mestno jedro obliva s treh strani.

Že konec 15. stoletja se je za Novo mesto (in kasneje še večkrat) pojavilo ime Neustadt in ne preseneča, da ga je cesar v okviru jožefinskih reform leta 1783 tudi uradno preimenoval v Neustadt. Ob 500. obletnici ustanovitve so ga spet preimenovali v Rudolfswerth ali Rudolfovo, a so ga ljudje že od začetka imenovali Novo mesto.

Mesto je imelo mestnega sodnika, mestni svet in Glavni trg kot osrednji prostor. Mesto se razvija kot trgovsko, obrtno in cerkveno središče. Leta 1923 je mestu priključena Kandija, leta 1979 pa še 20

okoliških naselij (Bršljin, Ločna, Mačkovec, Šmihel ...), kar oblikuje današnjo urbano strukturo.

Po 2. svetovni vojni se razvije močna industrija, zlasti farmacevtska (Krka), tekstilna (Labod in Novoteks), gradbena (Pionir) in avtomobilska (IMV, danes Revoz) in kasneje tudi karavaning (Adria Caravan, danes Adria Mobil).

V Novo mesto sem se odpravil z vlakom. Sklenil sem obiskati le stari del mesta, ki je turistično tudi najzanimivejši. Izstopil sem na postajališču Novo mesto Center, ki leži med železniškima postajama v Bršljini in v Kandiji, tik ob izhodu iz mestnega železniškega predora.

Tu proga potem zavije na novomeški železniški most, pomemben infrastrukturni objekt na progi Ljubljana-Metlika, preko katerega prečka reko Krko.

Pogled na Rudolfovo splav in stari del mesta (Breg in Kapiteljsko cerkev) z desnega brega reke Krke.

Ob izstopu iz vlaka sem pod mostom zagledal splav, ki občasno vozi po reki Krki in iz katerega imajo potniki prečudovit razgled na Novo mesto iz »žabje perspektive«. Mimo stavbe Kulturnega centra Janeza Trdine in glavne pošte na Novem trgu sem se povzpел na Kapiteljski hrib nad starim mestnim jedrom, kjer domuje Kapiteljska cerkev sv. Nikolaja. Ogledal sem si še škofijski dvorec, kaščo in vrtove ter ostanke starega srednjeveškega obzidja.

Kapiteljska cerkev

Kapiteljska cerkev v Novem mestu – danes Stolnica sv. Nikolaja – je najstarejša ohranjena stavba v mestu, ključni simbol novomeške vedute in eno najpomembnejših sakralnih središč Dolenjske. Njena zgodovina sega v zgodnje 15. stoletje, arhitektura pa združuje gotske in baročne elemente.

Slika Jacopa Robustia – Tintoretta (1514-1594) v Kapiteljski cerkvi, ki prikazuje sv. Mihaela kot osrednjo figuro.

Kljub zgodnjim omembam je bila cerkev do 1493 podrejena župniji sv. Kancijana v Mirni Peči. Samostojnost je dobila šele z ustanovitvijo Kolegiatnega kapitlja leta 1493. Kapiteljska cerkev je stolna cerkev od leta 2006, ko je bila ustanovljena novomeška škofija. Od leta 2022 je cerkveni zvonik preurejen v Razgledno

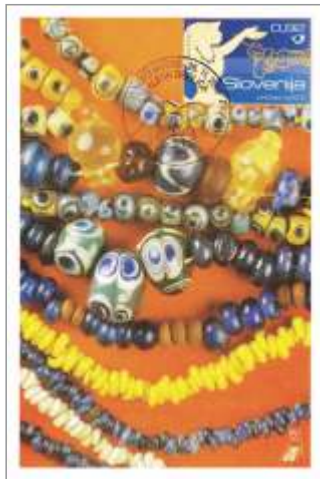
ploščad Kapitelj, ki nudi čudovit panoramski pogled na Novo mesto.

Pod Kapiteljsko cerkvijo domuje Dolenjski muzej Novo mesto. Med široko paleto stalnih postavitev sem si ogledal razstavo *Arheološka podoba Dolenjske*.

Dolenjski muzej

Dolenjski muzej Novo mesto je eno najpomembnejših kulturnih središč jugovzhodne Slovenije – in hkrati eden tistih muzejev, kjer se zgodovina Dolenjske razpre v izjemno širokem loku, od halštatskih knežjih grobov do sodobne umetnosti.

Gre za pokrajinski splošni muzej, ustanovljen leta 1950, čeprav ideja o njem sega že v leto 1865, ob 500-letnici Novega mesta. Muzejsko društvo je nato desetletja zbiralo gradivo, dokler ni bil muzej uradno ustanovljen. Danes deluje v več stavbah in v dveh dislociranih enotah: Jakčev dom in Baza 20 v Kočevskem rogu.

Steklene jagode ogrlic iz najdišča Kapiteljska njiva iz različnih grobov 5. in 4. st pr. n. št., starejša železna doba iz zbirke Dolenjskega muzeja

Območje Novega mesta je najbogatejše najdišče situl v Evropi. Arheologi so tam našli 16 bronastih situl, od tega 9 figuralno okrašenih, kar je največ na enem samem najdišču na celini. Najpomembnejša arheološka griča sta Marof in Kapiteljski

hrib. Najbolj reprezentativne primerke hrani Dolenjski muzej Novo mesto.

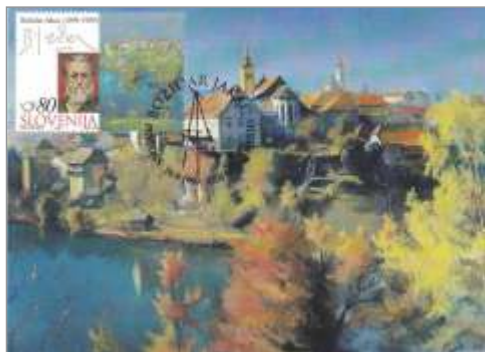

*Situle iz
okolice
Novega
mesta –
mesta situl.*

Pot sem nadaljeval navzdol mimo Anton Podbevšek Teatra, mestne tržnice in najstarejšega Narodnega doma v Sloveniji (1885), ki ga ravno prenavljajo, do Jakčevega doma na Bregu.

Jakčev dom

Jakčev dom v Novem mestu je ena najlepših kulturnih stavb v mestu in osrednji prostor za predstavitev življenja ter dela Božidarja Jakca (1899–1989), enega najpomembnejših slovenskih umetnikov 20. stoletja. Jakčev dom je galerijski prostor Dolenjskega muzeja, posvečen predvsem Božidarju Jakcu, hkrati pa tudi širši

*Božidar Jakac in njegov pastel Novega mesta
s frančiškanskim samostanom, naslikan 1973.*

likovni dediščini Dolenjske in sodobnim umetniškim razstavam. Nahaja se v stavbi, ki je bila nekoč družinski dom Jakčevih.

Ob umetnikovi 80-letnici je bila stavba simbolno vrnjena njegovi dediščini. Leta 1984 je bila preurejena v galerijo. Takrat je dobila ime Jakčev dom. Tistega leta sem bil jeseni na otvoritvi, kjer se je trlo ljudi.

Od Jakčevega doma sem pot nadaljeval proti bližnjemu Kandijskemu mostu, saj sem si hotel ogledati še Kandijo na desnem bregu reke Krke in znameniti Breg ob južnem vznožju Kapiteljskega hriba. Breg predstavljajo strnjene stanovaljske stavbe, ki so nastale konec 18. stol. na mestu porušenega srednjeveškega mestnega obzidja.

Kandijski most

Kandijski most (tudi *Stari most*) je železni cestni most, ki povezuje staro mestno jedro Novega mesta s Kandijo. Most prečka reko Krko na spodnjem delu Glavnega trga.

Kandijski most v Novem mestu

Zgrajen je bil leta 1898 le nekaj deset metrov od kraja, kjer je stal starejši leseni most, zgrajen leta 1600, ki so ga eno leto po odprtju železnega mostu porušili. Kandijski most je eden najbolj prepoznavnih in tehnično najzanimivejših mostov v mestu. Dolg je 75 metrov, s

svojo železno zakovičeno konstrukcijo pa sodi med redke in najstarejše tovrstne konstrukcije v Sloveniji.

S Kandijskega mostu se odpira pogled na osrednji del starega mestnega jedra Novega mesta, Glavni trg, ki je največji ohranjeni srednjeveški trg v Sloveniji.

Glavni trg

Najbolj prepoznaven arhitekturni motiv tega trga so arkadni hodniki. Dokaz, da je bilo mesto gospodarsko močno že v preteklosti, je arhitektura trga, na katerem so stale hiše bogatih trgovcev. Na gornjem gospodarskem delu trga je mesto ustvarilo poseben tip trgovsko-obrtniške hiše, katere pritlični del je bil odprt s kamnitimi arkadami.

Polkrožni ali potlačeni lok se opira na kamnite stebre, tako da tvorijo arkade pokrito in navzven odprto lopo in šele v notranjost hodnika pomaknjena stena zapira trgovske lokale. Izstopajoča je tudi mestna hiša Rotovž, ki je današnjo podobo dobila na začetku 20. stoletja, v njej pa je še danes sedež Mestne občine Novo mesto.

To svojo značilno obliko je trg dobil v drugi polovici 16. stoletja in je bil eden izmed najlepših v deželi. V mestu ločimo dva glavna tipa pozidave stavbnega kompleksa. Drugi tip, revnejša stanovanjska stavba, je bila potisnjena v obrobje srednjeveškega mestnega areala, stisnjena ob ali na obzidje. Značilnost trga so tudi atrijska dvorišča, nemalokrat arkadno oblikovana, ki pa so po večini skrita očem obiskovalcev trga.

Po prenovi leta 2019 so Glavni trg zaprli za motorni promet, zato je posledično nadvse primeren za sproščujoče uživanje dneva ali zabavanje na številnih prireditvah, ki dajejo mestu živahen utrip.

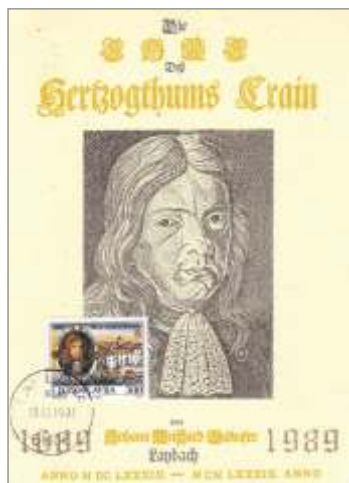
Iz spodnjega dela trga sem zavil na desno in obiskal frančiškanski samostan, kjer je sedaj tudi moj sošolec iz gimnazije.

Frančiškanski samostan

Frančiškanski samostan v Novem mestu – med domačini preprosto Klošter – je eden najstarejših in najpomembnejših verskih, kulturnih in izobraževalnih centrov v mestu. Njegova zgodovina je izjemno bogata, prepletena z umetnostjo, šolstvom in duhovnostjo.

Leta 1469 pridejo frančiškani v Novo mesto, ko bežijo iz Bosne pred Turki. To je začetek več kot 550-letne prisotnosti reda frančiškanov v mestu. Leta 1664 je velik požar uničil skoraj vse Novo mesto, močno poškodovana sta bila tudi frančiškanska cerkev in samostan. Obnova se je začela takoj, trajala je do leta 1696.

Samostanska knjižnica je najstarejša v mestu. Nastala je že v 15. stoletju. Hrani približno 12.000 knjig, med njimi dragocene inkunabule (tiski pred letom 1500). To knjižnico sem v preteklosti obiskal večkrat. Prvič leta 1989, ko je tedanji knjižničar, žal že pokojni Felicijan Pevec OFM, pripravljala razstavo ob 300. obletnici slave Vojvodine Kranjske, jaz pa sem mu posodil filatelistični material v zvezi s to tematiko; sicer je bil tudi sam filatelist, numizmatik in kartofil. Kasneje mi je večkrat pokazal lepo urejeno knjižnico. Bil je eden redkih slovenskih samostanskih knjižničarjev z bibliotekarskim izpitom, pri čemer je sam odkril več dragocenih prvotiskov. Najbolj sem si zapomnil izvod Dalmatinove Biblije s Trubarjevim ex-librisom in prvo izdajo Slave Vojvodine Kranjske. To knjigo je v samostan prinesel Valvasorjev sin, Janez Ludvik Valvasor z redovnim frančiškanskim imenom pater Donat.

Janez Vajkard
Valvasor, avtor
Slave Vojvodine
Kranjske

Kot je znano, se večina bogate Valvasorjeve knjižnice nahaja v Zagrebu, ker je tedanji kranjski deželni stanovi niso želeli odkupiti.

Patra Felicijana sem kasneje obiskal še večkrat in vedno je imel kaj zanimivega za pokazati. Nekajkrat sva se dobila tudi tam, kjer se za moške spodobi – v samostanski vinski kleti, ki je precej globoko pod nivojem pritličja samostana.

Gimnazija

Novomeška gimnazija ima že 280-letno tradicijo in je ena najstarejših in najpomembnejših izobraževalnih ustanov v Sloveniji – in hkrati šola z najdaljšim neprekinjenim delovanjem pri nas. Njena zgodba je tesno povezana z razvojem Novega mesta in širše slovenske kulture.

Novomeška gimnazija, izdano ob 250-letnici

Ustanovila jo je Marija Terezija in od 1746 do 1870 so jo vodili novomeški frančiškani (prav tako tudi deško osnovno šolo od leta 1878 do 1919).

Novomeška gimnazija se je leta 1912, iz stavbe ob frančiškanski cerkvi, preselila v novozgrajeno stavbo slab kilometer stran, kjer domuje še danes. V njenih prvotnih prostorih od leta 1982 deluje Glasbena šola Marjana Kozine, mimo katere sem se vrnil na Glavni trg.

Postal sem lačen in zavil v *Gostišče na trgu – Hišo kulinarike in turizma* in si privoščil kosilo, file postrvi iz reke Krke.

Potočna postrv (Salmo trutta fario). Edina maksimum karta s to ključno znamko prve jugoslovanske živalske serije iz leta 1954, ki sem jo v 50 letih zbiranja maksimum kart doslej videl.

Med kosilom sem poklical Lojzeta Tomca. Po kosilu sva se dobila na Glavnem trgu, kjer me je opozoril na bronasto maketo mesta, Kettejev vodnjak in verze na njem, dejstva o Fichtenauovi in Bergmanovi hiši ter o Ljubljanskih vratih, kar sem vključil v svoj članek. Potem me je spremil do vlaka.

Po kosilu sem si ogledal še zgornji del Glavnega trga z značilnimi arkadami, veliko bronasto maketo Novega mesta nasproti mestne hiše in doprsna kipa Janeza Trdine in Dragotina Ketteja (oba delo kiparja Jakoba Savinška), ki stojita na platoju pred njo. Nekaj metrov naprej

sem se ustavil ob Kettejevem vodnjaku, marmornem sedmerokotnem vodnjaku, na katerem so vklesani verzi Kettejeve pesmi *Na trgu* in se zamislil. Čeprav je Novo mesto relativno majhen kraj, je dalo Sloveniji, poleg že omenjenega Božidarja Jakca, kar nekaj pomembnih mož.

Janez Trdina (1830–1905)

Janez Trdina je bil slovenski pisatelj, etnograf in zgodovinar, najbolj znan po Bajkah in povestih o Gorjancih, kjer je mojstrsko ujel življenje, verovanja in značaj Dolenjske. Rojen je bil v Mengšu, umrl pa v Novem mestu, kjer je preživel zadnja desetletja svojega življenja.

Janez Trdina

Dragotin Kette (1876–1899)

Dragotin Kette je bil pesnik slovenske moderne (skupaj z Murnom, Župančičem in Cankarjem). izjemno nadarjen, a tragično kratko živeč ustvarjalec. Rodil se je na Premu pri Ilirski Bistrici, umrl pa pri komaj 23 letih v Cukrarni v Ljubljani.

Kette je v Novem mestu živel v letih 1898–1899, torej v zadnjem obdobju svojega kratkega življenja. To je bilo njegovo najbolj ustvarjalno, hkrati pa tudi najmirnejše obdobje, prežeto z ljubeznijo do Angele Smola in z močnim

navezovanjem na novomeško okolje – Krko, Kapitelj, Glavni trg, sprehode po mestu. Njegova lirika je temelj zgodnje moderne – čustvena, intimna, glasbeno oblikovana. Po njem se imenuje tudi kostanjev drevored, ki vodi na Marof, enega od sedmih gričev, kakor antični Rim, na katerih leži Novo mesto.

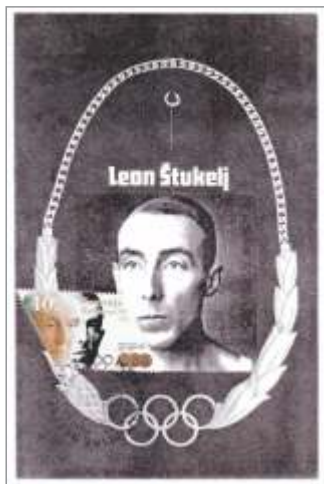

Dragotin Kette, slikan ob maturi v Novem mestu leta 1898.

Leon Štukelj (1898–1999)

Leon Štukelj, rojen v Novem mestu, je najuspešnejši slovenski telovadec vseh časov, prvi slovenski dobitnik zlate olimpijske medalje in ena najbolj karizmatičnih osebnosti slovenskega športa. Njegovo življenje je izjemna zgodba o talentu, disciplini, intelektu in neverjetni življenjski vitalnosti, saj je doživel več kot 100 let in bil gibalno aktiven praktično do konca.

Štukelj je osvojil 6 olimpijskih medalj (od tega tri zlate), kar ga postavlja na vrh slovenske olimpijske zgodovine: Na svetovnih prvenstvih je osvojil še 13 medalj (5 zlatih). Stalna razstava o Leonu Štuklju je v Dolenjskem muzeju. Po njem se imenuje športna dvorana v Novem Mestu, nekoliko ven iz centra mesta. V njej ima vse domače tekme tudi košarkarski klub Krka.

Leon Štukelj

Bližala se je ura odhoda vlaka in morala sva pohiteti. Mimo lepo prenovljene Fichtenauove hiše, kjer je bila v 19. stol. (do podržavljenja leta 1893) pošta in sosednje Bergmanove, nekoč najlepše hiše na Glavnem trgu (kjer naj bi živel Angela Smola, ljubezen Dragotina Ketteja, do leta 1949 tudi lekarna „Pri kroni“), ki zaključujeta severni del trga, sva se po Rozmanovi ulici napotila proti železniškemu postajališču.

Po dobrih sto metrih sva, mimo osrednje območne knjižnice, Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto, prišla do tako imenovanih Gorenjih ali Ljubljanskih mestnih vrat, kjer je bil nekoč (do 18. stol.) severni vhod v (z obzidjem opasano) Novo mesto.

Malo naprej sva na križišču, pred stavbama banke NLB in zavarovalnice Sava, opazila skupino kolesarjev in spomnil sem se še ene novomeške značilnosti, o kateri sem potem razmišljal na vlaku.

Kolesarstvo

Kolesarstvo v novomeškem bazenu – torej v širšem prostoru Novega mesta, Šmarjeških Toplic, Straže, Mirne Peči in

deloma Bele krajine – ima izjemno močno tradicijo. Gre za eno najpomembnejših slovenskih kolesarskih regij, ki združuje vrhunsko infrastrukturo, močne klube in idealne terene za cestno, gorsko in stezno kolesarstvo.

Največja posebnost Novomeškega bazena je pokriti velodrom, edini te vrste v radiju 500 km. Zgrajen je bil leta 1996 za mladinsko svetovno prvenstvo v kolesarstvu, leta 2018 pa je bil celovito prenovljen in pokrit, vanj pa so vključene tudi atletske površine.

Objekt omogoča celoletne treninge in organizacijo mednarodnih tekmovanj. To je eden ključnih razlogov, da je Novo mesto postalo nacionalni trenažni center za kolesarstvo.

Kolesarski klub Novo mesto (nekdanji Adria Mobil) je desetletja veljal za najmočnejši slovenski cestni klub.

Svetovno mladinsko kolesarsko prvenstvo leta 1996 v Novem mestu

Zahvaljujem se Lojzetu Tomcu za pregled članka in koristne pripombe.

Literatura in viri

1. Razne internetne strani
2. Lastna zbirka

bostjan.petauer@siol.net

Veni Ferant

O perfinih na Slovenskem

Na prošnjo za pomoč pri ugotavljanju lastnikov perfinov na slovenskem ozemlju se mi je javilo nekaj kolegov filatelistov, ki so mi posredovali skenirane primerke iz njihovih zbirk, za kar se jim najlepše zahvaljujem.

Še posebej se zahvaljujem kolegom (po abecednem redu): Tomažu Artlu, Janezu Cerkvniku, Petru Jazbinšku, Radu Kajtni in Bojanu Kranjcu za njihove, zame res zelo dragocene podatke.

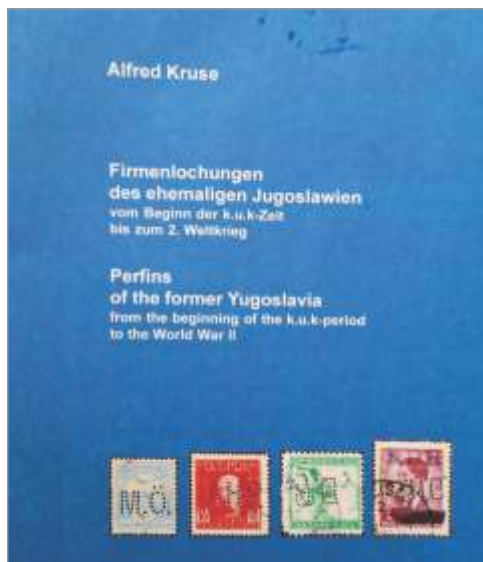
Zakaj sem se lotil tega področja? Ker bi rad, da podatke o perfinih pri nas malce osvežimo in če je le možno, tudi dopolnimo. Moja želja je, da s skupnimi močmi pripravimo (uredimo) vse do sedaj zbrane podatke in jih pozneje sproti še dopolnjujemo, če dobimo kak nov primerek.

Obstaja tudi nekaj literature o perfinih, vendar je v njih kar nekaj lukenj oz. za nekatere perfine ni dovolj dokazov. Nekateri jih omenjajo, kot npr. Miha Fock v NF 1-2005 (stran 23) vendar zraven žal ni niti fotografij niti izrisov teh perfinov.

Kupil sem tudi PDF dokument „*Catalogue of the Perfins of Yugoslavia*“ (2005), vendar je tudi tu na seznamu kar nekaj „praznine“.

Po nasvetu kolegov filatelistov sem nabavil še knjigo „*Perfins of the former Yugoslavia*“ (avtor Alfred Kruse).

Želim namreč te perfine dokumentirati in podkrepiti s slikovnim dokaznim materialom, vse tiste perfine brez dokazil bi pa lahko navedli na seznamu na koncu in to bi bila spodbuda, da bi z iskanjem in dokumentiranjem perfinov lahko nadaljevali tudi v prihodnje.

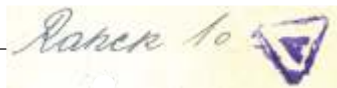
Vsaka informacija je dobrodošla, tudi različne spletne strani, kot je <https://worldstampsproject.org/yu-perfins/>, pa čeprav noben od teh virov nima vseh „dokazil“. Samo po eni znamki pa je težko trditi, da je ta perfin od nekega lastnika z enakimi začetnicami.

V prihodnji številki naše revije bom objavil kak nov primerek, ki smo ga skupaj odkrili in dokazali z ustreznimi dokumenti.

Vas pa prosim, da pobrsate po vaši zbirkah in nam pošljete še kak primerek s perfinom, ki ste ga našli na znamki, ali na dopisnici, ali pa na pismu.

Skupaj namreč zmoremo več!

veni.ferant@gmail.com

Veselko Guštin

Zgodba o pismu – 31

Pisma in dopisnice iz italijanskih koncentracijskih taborišč so vselej zanimiv predmet za obdelavo. Na sliki vidimo ovojnico pisma, ki je bilo poslano 14. februarja 1943 iz taborišča Renicci di Anghiari pri Arezzu. Žal na ovojnici ni nobenih žigov z datumom, znamka je razvrednotena s pravokotnim črtastim žigom, ki se je uporabljal le v Rimu.

Slika 1: prva stran ovojnice iz leta 1943.

Na ovojnici na Sl. 1 spredaj je še žig v trikotniku A (accettato = sprejeto).

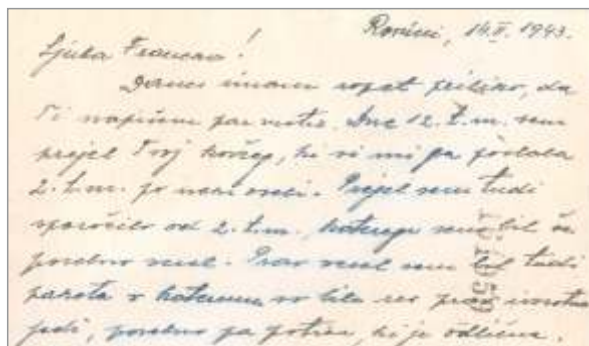

Slika 2: druga stran iste ovojnice.

Na hrbtni strani na Sl. 2 je zalepka "Verificato per censura" (Pregledala cenzura) ter številka 161959 in štampljka cenzorja. Zanimivo je, da se ista številka

pojavi tudi na pisemskih listih, ki so v notranjosti. Čez zalepko je okrogel žig *UFFICIO CENSURA POSTA ESTERA I* (Cenzura inozemne pošte I) v Rimu.

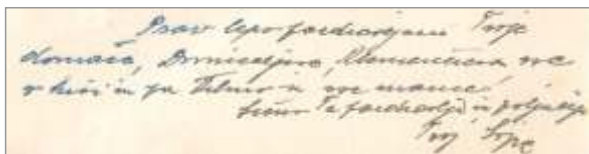
Kaj zremo iz vsebine pisma? V tekstu ni nobenih besed o stanju v taborišču, delovanju ali kaj podobnega. Le en stavek je, v katerem piše: "Jaz spim še vedno pod šotorom in sem s tem kar zadovoljen, ker v barakah je vlažno." Največ ostalih besed pa je namenjenih družinskim zadevam, splošnim podatkom, zdravju, vsebini paketov ipd.

Slika 3: uvodni del vsebine pisma.

Na Sl. 3 se lepo vidi številka, ki je odtisnjena tudi na ovojnici. Lojze je pohvalil potico. Omenil pa je tudi, da mu je "kovčeg" prinesla "neka oseba". V notranjosti pisma je natančen pregled datumov pisem in paketov (14), ki jih je dobil. Vsekakor moramo pohvaliti italijansko pošto službo, ki je zelo vestno

dostavljala tovrstno blago. Edina prošnja prejemnika je bila, da naj bodo pisma poslana priporočeno in nujno, saj so navadna pisma romala najprej v cenzurni pregled (v Rim, Bologno, Milan ali Split) in šele nato k naslovniku. Pismo je v celoti črtano s pisalom cenzorja, ki je označil morebitni "nevidni" tekst med vrsticami! Avtor je pismo zaključil s pozdravom:

O Francki Gornik in Lojzetu Bukovcu je urednik NF našel nekaj podatkov: Leta 1927 je bil v časopisu omenjen Franc Gornik, trgovec iz Rakeka, najbrž Frančin sorodnik (morda oče).

Slovenski narod, 18. 7. 1938, št. 158, pa je med drugim poročal: **Sokolski praznik na Rakeku** – "... Ob nepopisnem navdušenju prebivalstva se je povorka vrnila na telovadišče, kjer je sledil nastop dece, naraščaja, članov in članic pod vodstvom vrlega načelnika **Lojzeta Bukovca** in vrle načelnice Zore Zorčeve, hčerke kumice novega prapora. Nastopilo je 48 otrok moške dece in 52 ženske dece, 32 naraščajnikov in 16 naraščajnic ter 23 članov ter 9 članic ..."

Leta 1946 pa je bil v ameriškem izseljeniškem časopisu članek, kjer je omenjena **Francka Gornik**, roj. Levar, iz Grahovega pri Cerknici.

Cena takega pisma je od 20 do 30 €.

veselko.gustin@gmail.com

Odkrivanje perfinov na Slovenskem

Dopisnica iz Celja (13. 11. 1914)

Bojan Kranjc mi je poslal zgornjo dopisnico s perfinom **A.P.V./H.M.**, poslano iz Celja, pa se nama črke na perfinu niso ujemale z uradnim naslovom pošiljatelja. Potem pa sem v mojem arhivu našel dopisnico z enakim perfinom, a poslanim iz Maribora. Podatki s te službene dopisnice pa so se popolnoma ujemali s črkami na perfinu: **AUSTRIA Petroleum-Vertrieb, Hans Mahorko, Maribor**.

Dopisnica iz Maribora (6. 8. 1913)

Kaj sem potem z brskanjem po spletu še našel? Da je imel Hans Mahorko že pred prvo svetovno vojno trgovino z naftnimi derivati v Mariboru, ki naj bi bila del družbe s sedežev v Gradcu. Ustanovil je še poslovalnico na Ptuj in v Celju. Po vojni je nadaljeval z dejavnostjo, ki jo je širil še na Zagreb in Beograd. Vsekakor zanimiva zgodba za raziskovalce.

veni.ferant@gmail.com

Boštjan Petauer FRPSL

Po novem tudi carina na uvoz pošiljk do vrednosti 150 evrov

Do 1. julija 2021 je promet znamk med državami potekal skoraj nemoteno. Do tedaj je bil namreč uvoz pošiljk do vrednosti 22 evrov prost, ni se obračunavala ne carina, ne DDV. Poštne znamke so bile redko pregled carinskega organa, ne glede na vrednost.

Tega leta se je vse spremenilo. Na pritisk trgovcev v EU, ki so morali obračunavati DDV od vsake prodaje, je bil uveden obračun DDV od vsake pošiljke iz tretjih držav, torej nečlanic EU.

Pri poštah znamkah pridejo največkrat v poštev Velika Britanija, ZDA, Kanada, Avstralija, Švica ... Splošna stopnja DDV znaša 22%, pri znamkah pa 9,5%.

Glavni razlog za uvedbo tega ukrepa so bile pošiljke iz Kitajske, kjer je bila navedena nenavadno nizka vrednost, poleg te pa je njihovim izvoznikom država kreditirala tudi poštino. O tem smo v naši reviji že pisali.

Na dodatni pritisk trgovcev iz EU je Svet EU prižgal dokončno zeleno luč uvedbi dajatve v višini treh evrov (prvi predlog je bil dva evra) za uvoz pošiljk v vrednosti manj kot 150 evrov iz držav zunaj Unije.

Namen ukrepa, ki bo začel veljati 1. julija letos, je omejiti obsežen uvoz poceni izdelkov s kitajskih spletnih tržnic, so sporočili. Uvoz znamk je kolateralna škoda.

O odpravi izjeme, v skladu s katero za pošiljke, vredne manj kot 150 evrov, ki jih potrošniki prejmejo neposredno, v EU ni carinske dajatve, so se finančni ministri

EU dogovorili novembra lani. Večina takšnih pošiljk je vezana na nakupe prek platform, ustanovljenih na Kitajskem.

Za zdaj zgolj začasna rešitev

Dajatev v višini treh evrov bo uvedena začasno in bo ostala v veljavi, dokler se Unija ne bo dogovorila o trajni rešitvi za obdavčitev takega uvoza. To naj bi se zgodilo leta 2028.

Leta 2024 je v EU vstopilo 4,6 milijarde takšnih majhnih paketov, od tega 91 % s kitajskim poreklom. Evropska komisija pričakuje, da se bodo te številke še povečale.

Odločitev Sveta EU sledi opozorilom evropskih trgovcev na drobno, da se soočajo z močno nelojalno konkurenco tujih platform, ki pogosto ne upoštevajo strogih pravil EU o izdelkih. Poteza prihaja tudi v času, ko si EU prizadeva okrepiti konkurenčnost celine z razbremenitvami evropskih podjetij.

Kaj je s pošilkami, vrednimi več kot 150 evrov, viri ne poročajo; verjetno bo postopek potekal v skladu s splošnimi carinskimi in davčnimi pravili.

V nadaljevanju podajamo primer uvoza znamk iz tretjih držav:

1. Nabavna vrednost	100,00
2. Poštnina	10,00
3. Skupaj	110,00
4. Carina	3,00
5. DDV (vključuje tudi carino)	10,74
6. Poštni stroški	5,00
7. Skupaj	128,74

To je 17 odstotkov več, kot če bi bile iste znamke kupljene v EU.

Zdaj bo torej potreben še dodaten premislek, kaj kupovati izven EU.

Povzetek. V svojem prispevku obravnavam nova pravila pri uvozu znamk iz tretjih držav do vrednosti 150 €, pri katerem bo od 1. 7. letos poleg dose-danjih dajatev treba plačati še 3 € carine.

Summary. In my article I discuss new import rules for stamps from third countries up to 150 € value where customs duty of 3 € will be introduced as of 1. July of this year.

Viri:

Spletna stran Evropske komisije
Lastni izračun

bostjan.petauer@siol.net

Veni Ferant

Ste že naleteli na tak logotip na razglednicah?

Pred časom sem prejel vprašanje zbiralca razglednic, če morda poznam logotip s stare razglednice Zagorja ob Savi.

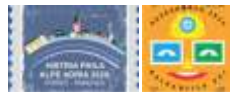
Spomnil sem se, da sem ta isti logo že videl na eni od številnih razglednic krajev ob Savinji. Našel sem ga tudi na stari razglednici Nazarij, zato sem se lotil iskanja, kdo bi lahko bil založnik teh razglednic.

Na prvi pogled sem lahko iz logotipa razbral črke W, T in S. Dobrodošel je bil tudi podatek o letnicah razglednic. Ta iz Nazarij je bila poslana leta 1915, druga, iz Zagorja ob Savi, pa je imela natisnjeno leto izdelave 1913.

Nasploh je za večino izdelovalcev razglednic kot tudi založnikov težko najti podatke, pa čeprav so bile na prelomu stoletja to firme z več zaposlenimi.

Podobno je bilo tudi v tem primeru. Večina muzejev in podobnih institucij sicer na spletnih straneh pokažejo tudi razglednice s tem logotipom, ampak ne znajo zapisati avtorja in nihče se niti ne potru-di, da bi raziskal, kdo se skriva za tem logotipom. Tako sem si shranil nekaj malega podatkov, kar sem našel. Zagotovo je to izdelek židovskega trgovca iz mesta Tarnow (Poljska). Ime trgovca je bilo W. Spiro (Wolf). Torej lahko pri razglednici s tem logotipom črk TWS zapišemo, da gre za izdelek, pod katerim se je podpisal trgovec in založnik **Wolf Spiro, Tarnow**. Prihodnjič pa vam predstavim še kakšnega od manj znanih.

veni.ferant@gmail.com

Bojan Bračič

Alpe Jadran filatelija in Balkanfila

Slovenski filatelisti aktivno delujemo v treh regionalnih filatelističnih povezavah. Čeprav se trudimo razstave, ki so ene od pomembnih oblik sodelovanja, časovno enakomerno razporediti, to vedno ne uspe. Tako sta bili razstavi Histria Phila Alpe Jadran 2026 in Balkanfila XXI praktično ena za drugo.

Po dogovoru v Alpe Jadran filateliji (AJF) je bila letos za pripravo skupne razstave zadolžena Zveza filatelistov Hrvaške. Na vrsti bi sicer naj bili Madžari, ki pa imajo nekaj notranjih problemov. Da bo razstava v Poreču, smo vedeli že od sestanka AJF v Ambergu.

Na obeh omenjenih razstavah sem bil nacionalni komisar. Pri pridobivanju eksponatov za ti razstavi se je spet pokazalo, kar sem že zapisal v prispevku o AJF razstavi v Ambergu. V Sloveniji zmanjkuje novih eksponatov in predvsem novih razstavljalcev, že večkrat videnih zgodb pa večina ne želi ponovno razstavljati. Nazadnje mi je za obe razstavi uspelo »napraskati« dovolj eksponatov, da sem lahko Slovenijo primerno zastopal.

Razstava v Poreču je bila specifična po tem, da je bila postavljena v vitrinah, posojenih iz Slovenije. Prevoz je zagotovil organizator razstave, postavljanje vitrin in vstavljanje eksponatov pa ... Na srečo je v dogovoru o izposoji organizator zagotovil, da bo pred in ves čas razstave gostil tudi našega specialista za vitrine Venija Feranta. Vitrine so z nekaj problemi, ker je primanjkovalo delovnih rok, uspeli pravočasno postaviti že dan pred prihodom komisarjev. Za vstavljanje vitrin in sočasno popraviljanje bolgarskih vitrin pa smo naslednji dan skrbeli

predvsem prisotni filatelisti in tudi nefilatelisti iz Slovenije.

Slovenski filatelisti in nefilatelisti so priskočili na pomoč pri vzpostavitvi vitrin za sprejem eksponatov.

Razstava je bila postavljena v športni dvorani Žatika, ki je nudila primeren prostor za tak dogodek. Tudi prenočišče za »uradne osebe« je bilo solidno, čeprav nekoliko oddaljeno od razstavišča. Lahko zapišem, da je razstava kot taka uspela in tudi slovenski razstavljalci so se solidno odrezali. Izstopal je prenovljen in na osem vitrin povečan tematski eksponat Igorja Cepa *Organizacija olimpijskih iger*, ki si je prislužil veliko zlato medaljo in posebno

nagrado. Ostale rezultate si lahko ogledate na spletni strani FZS, v zavihku *Razstave*.

Igor Cep prejema specialno nagrado od Iva Baderja iz Ticina (Švica), ki je prispevala posebno nagrado.

Organizator je pripravil voden ogled Eufrazijeve bazilike, ki smo se ga mnogi udeležili, ter izlet po Istri z obiskom Motovuna in predavanjem o iskanju in pripravi tartufov, kjer je bila udeležba manjša, saj jo je bilo treba pokriti (75,00 €) iz lastnega žepa. Poleg tega Motovun poznam in nisem poseben ljubitelj tartufov.

V okviru razstave je bilo predavanje Ive Mouritsen o zgradbi eksponata iz Odprte filatelije, ter Henrika Mouritsena o zgradbi eksponata poštne zgodovine. Slednji je dodal tudi predavanje o pomembnosti

Velik interes za predavanje o sinopsisu

sinopsisa, ki ga pripravijo razstavljalci o svojem eksponatu. Sledilo je še predavanje Damira Novakovića. Vsa tri predavanja so bila v angleškem jeziku.

Zadnji dan razstave je bil tradicionalno sestanek Delovne skupnosti Alpe Jadran filatelija, na katerem sem predsedovanje tej skupnosti predal Madžaru Istvánu Glatzu. Naslednjo razstavo bodo pripravili Madžari predvidoma v Budimpešti, o točnem datumu razstave pa bodo še sporočili, ker bodo kmalu izbirali novo vodstvo njihove zveze, ki bo o tem odločalo.

Sestanek Delovne skupnosti AJF v Poreču

Po razgovoru s sodniki je sledilo zapiranje razstave in demontaža eksponatov. »Glavno besedo« sva imela z Venijem, so pa pomagali tudi drugi nacionalni komisarji, podobno kot pri vstavljanju. Moja draga in prijatelji so odšli domov, sam pa sem izven plana ostal v Poreču, saj »delavcev« za pospravljanje ni bilo v izobilju. Za pospravljanje vitrin in pripravo na odvoz v mariborsko skladišče so organizatorji angažirali štiri Nepalce, saj sta bila iz poreškega društva prisotna le dva člana. Po navodilih in budnim očesom Venija je ekipa dobro delala in vitrine smo pripravili za odvoz v relativno kratkem času; prej kot smo načrtovali. Seveda smo si po opravljenem delu

zaslužili prigrizek in ker se je začel spuščati mrak, so nama z Venijem zagotovili še eno prenočevanje v Poreču. Tako sva se dan po zaprtju razstave lahko mirno odpeljala domov.

Nista minila niti še dva tedna, ko sem se ponovno odpravil na pot, tokrat v Bolgarijo. Bolgarski filatelisti so na hitro pripravili 21. razstavo Balkanfila v nekdanjem rudarskem mestu Pernik, okoli 30 km južno od bolgarskega glavnega mesta Sofije. Ker so me spremljali blagajnik FZS Boris in najini dragi, smo se odločili za prevoz z avtomobilom. Od Maribora do Pernika je 930 km in nismo vedeli, kaj nas bo čakalo na poti, zato smo se odločili, da se prvi dan odpeljemo samo do Niša. Na hrvaško-srbski meji smo čakali na Bajakovu 45 minut, naslednjih 45 minut pa je porabil srbski carinik v Batrovcih za potrditev ATA zvezka. Srbija ni v EU in je potrebno za prenos eksponatov urediti dokumente za začasni izvoz. V Nišu smo prenočili v vnaprej rezerviranem apartmaju.

Naslednji dan je šlo na srbsko-bolgarski meji vse gladko in smo po malo iskanja (Google nas ni pripeljal na pravo mesto) našli hotel še pred poldnevom. Ker smo malo prehitevali, smo šli najprej na kosilo. Potem sva si šla z mojo drago ogledat razstavišče v Palači kulture, ki je zelo blizu hotela Struma, ki nam ga je izbral organizator. Precej vitrin je bilo že postavljenih, nekaj jih je še čakalo na postavitve, sicer pa razen turškega komisarja, starega prijatelja Murata, ne duha ne sluha o Balkanfilu. Sva se vrnila v hotel, o katerem le nekaj besed. V Bolgariji sem bil tokrat petič in vedno je bilo vse solidno, tokrat pa Vrata v kopalnico najine hotelske sobe so dobredno razpadala in se zato niso dala zapreti, temperature (radiator) se ni dalo

Kulturni program ob odprtju razstave

nastaviti, eno od dveh dvigal v hotelu (v vsako so šli največ štirje ljudje brez prtljage) je bilo ves čas pokvarjeno in tudi drugo zadnja dva dni ni delovalo. V lobiju je bil bife zaprt, pa smo si sami prinesli tja v sobi skuhamo kavo, kozarce in v trgovini kupljeno vino ter hrano za večerjo. Smo dočakali torek. Zajtrka v tem hotelu načelno ni (tako razlago smo dobili), so ga pa posebej za udeležence Balkanfile pripravili. Seveda ne po izbiri, ampak kar dobiš na krožniku, pač dobiš. Kava iz ročke v papirnatih kozarcih Meni je hrana za zajtrke sicer ustrezala, bilo je sveže in okusno in bilo je čisto.

Hotelska večerja po sistemu „snadži se“

Po zajtrku sva z Borisom odšla na razstavišče, kjer je bin room že deloval in sem dobil ključ od vitrin. Z Borisovo pomočjo sem vstavil vse tri eksponate. Naši trije razstavljalci so zapolnili z gradivom in komentarji skoraj vso širino razstavnih listov, bolgarske vitrine pa so nekaj cm ožje od standarda in je bil pri vseh problem s prekrivanjem listov. Prijavljena sta bila še dva eksponata iz filatelistične literature, ki jih je razstavljalavec Verbič poslal skladno z navodili po pošti, vendar nista prispela – niti štirinajst dni po zaključeni razstavi. Iskanje pošiljke po spletu je dalo na neki točki rezultat: »Sled izginila«.

Ker smo bili popoldan prosti, smo se odpeljali v 30 km oddaljeno Sofijo in opravili ogled glavnih znamenitosti po priporočeni »turistični pešpoti«.

V sredo je bil dopoldan sestanek komisarjev, na katerem sem razdelil pripravljene mapice s slovenskimi znamkami, Bilteni, OPD-ji in nekaj esejev. Sledilo je svečano odprtje razstave pred palačo, koktajl parti v šotoru za galerijo in potem fotografiranje sodnikov in komisarjev. Na kosilo smo šli v lastni režiji. Ker je začelo deževati, smo se vrnili v hotel na počitek, tarok in večerjo po že znanem sistemu.

V četrtek je še zmeraj deževalo. Dopoldan smo si ogledali filatelistično razstavo in razstavo del Salvadora Dalija, ki je bila v isti zgradbi. Popoldan še obisk Rudarskega muzeja v rovih nekdanjega rudnika rjavega premoga in Arheološkega muzeja. Obisk muzejev, ki sta v bližini razstavišča, je pripravil organizator Balkanfile, bolgarska filatelistična zveza.

Prvomajske budnice ni bilo, niti obešenih zastav nismo opazili. Ne glede, da je bil praznik, so bile trgovine odprte. Dopoldan

ogled posameznih eksponatov na razstavi, popoldan so nas z manjšim avtobusom (22 sedežev) odpeljali do cerkve in samostana Zemen. Ena najstarejših cerkva z restavriranimi poslikavami iz 14. stoletja in edina s kvadratnim tlorisom. Zvečer *palmares* z razglasitvijo najvišjih nagrad in podelitvijo diplom (papirni del medalje) le prisotnim razstavljalcem. Medalj fizično niso izročali zaradi tega, ker so iz Kitajske, kjer so jih naročili, prišle v Belgijo, namesto v Bolgarijo.

Slovenski razstavljalci so se na tej razstavi odlično odrezali. Igor Cep je za svoj, z nekaj dodelanimi in spremenjenimi listi od razstave v Poreču, ponovno dobil veliko zlato medaljo. Enako bi dobil tudi Aleksander Rožman, saj so eksponat ocenili na 92 točk, vendar pa medalje niso dodelili, ker je eksponat le v štirih vitrinah. Veselko Guštin je za svoj poštno-zgodovinski eksponat dobil zlato medaljo. Slovesnost se je končala z glasbo (DJ) in plesom, od kola do Jana Plestenjaka.

Zadnji dan je bil sestanek prisotnih predstavnikov posameznih članic Balkanfile. FZS smo zastopali Peter Suhadolc, ki je bil na razstavi predsednik sodniške žirije, Igor Pirc kot tajnik regionalne skupine Balkanfila in jaz.

Na razgovoru s sodniki sem govoril le z V. Miličem, ki je imel ob eksponatu *Mali verigarji* le pripombo: »V Beogradu pričakujem ta eksponat v petih vitrinah«. Sledilo je demontiranje eksponatov, kjer mi je spet pomagal Boris, in s tem je bila naša udeležba na Balkanfilu XXI končana. Mi štirje smo pot po Bolgariji nadaljevali v Plovdiv, Sozopol, Varno in Veliko Tarnovo, toda to ni več poročilo o Balkanfilu XXI.

bojan.bracic@triera.net

Igor Pirc

BOSTON 2026 – zelo velika svetovna razstava

Med 22. in 30. majem letos je potekala v Bostonu, ameriški zvezni državi Massachusetts, svetovna razstava z nad 4.000 razstavnimi vitrinami, drugače povedano – 64.000 razstavnimi listi A4 formata!

Sodelovalo je 71 komisarjev iz 67 držav; slednja številka ni tako velika, ker so nekatere članice imele pomisleke glede vstopnih dovoljenj in podobnega. Vendar pa je množično sodelovanje ameriških razstavljalcev pripomoglo k presežkom.

Oglasni stolp razstave, zadaj Kongresni in razstavljalni center Boston, zgradba enormnih razsežnosti.

Razstava, spremljajoče prireditve, pa tudi vse dogajanje v mestu je potekalo v duhu proslave 250-letnice samostojnosti Združenih držav ter Dneva spomina (Memorial Day). To je za Boston toliko bolj pomembno, saj se je tri leta pred

Notranjost razstavnega centra

osamosvojitvijo, leta 1773, prav tu začel odpor kolonije do matične dežele Anglije. Tedaj so namreč kolonisti, preoblečeni v Indijance Mohawk, zasedli dve trgovski ladji s predragim čajem in ga, skupno 40 ton, pometali v morje. To je danes slavna Bostonska čajanka.

„Bostonska čajanka“ na četvorčku znamk

Slovenijo so zastopali trije razstavljalci, od katerih sta Ines Ropoša z *Božičnimi in novoletnimi reliefnimi karticami* ter Veni Ferant z *Ustvarjalci razglednic* (na primeru gore St. Michel) prejela **zlati medalji**, Boštjan Petauer pa z *Dobrodelnimi pretiski rednih znamk BiH 1914-1915* **pozlačeno medaljo**.

BOSTON 2026 WORLD EXPO

V razredu Razglednic (Picture Postcards) je prišlo do neljubega posredovanja predsednika FIP, kar je pripeljalo do znižanja točk v razdelku filatelističnega znanja, čeprav naj bi to bila šele tema in odločanje na kongresu FIP v Macau. Evropska zveza FEPA je zato poslala protestno pismo predsedniku FIP.

ipirc711@gmail.com

Igor Pirc

O našem regionalnem sodelovanju

1. Alpe Jadran Filatelija 2026 – letni sestanek DS v Poreču

Na sestanku predstavnikov AJF aprila 2026 v Poreču je triletno predsedovanje zaključil naš predstavnik Bojan Bračič, in prepustil vodenje DS AJF Madžaru Istvánu Glatzu. Uskladili smo termine bodočih razstav, ki bodo po dogovoru z delovno skupino Multilaterale vsako sodo leto. Leta 2028 bo tako razstavo pripravila Madžarska. Vse novice o tem bodo objavljene na www.alpeadria.eu, ki jo urejamo v Sloveniji.

Na predlog novega predsednika, ki je za tajnika izbral dosedanjega, so bili za dolgoročne zasluge pri ustanovitvi in delovanju Delovne skupnosti Alpe Jadran Filatelija za častne člane AJF potrjeni Dr. Hadmar Fresacher (Avstrijska Koroška), Jvo Bader (Tičino, Švica) in Igor Pirc (Slovenija).

*Sproščeno vzdušje
pred letnim sestankom*

2. Sestanek predstavnikov DS Balkanfila 2026

Delovna skupnost **Balkanfila**, ena najstarejših v Evropi, tvorno nadaljuje s sodelovanjem; ne samo s skoraj vsakoletnimi razstavami, pač pa tudi z izdajanje trimesečnega digitaliziranega glasila *Balkanfila Newsletter*, in letos že z drugim Balkanfila Letnikom (Yearbook), edicijo s prispevki vseh dežel članic, na preko dvesto straneh. Oboje je predlog in tudi izvedba zagnanega grškega organizatorja Christosa Gikasa, ki je medtem prevzel tudi grško filatelistično federacijo. (Obe ediciji lahko prejimate na svoj e-naslov!).

Balkanfila ima že dolga leta spletno stran www.balkanfila.eu z novicami in pa vsemi potrebnimi podatki in historiatu regionalne povezave. Zanj skrbi Romun Francis Ambrus. Obema pa pomaga podpisani, ki je tajnik te povezave.

Igor Pirc pri oddaji pošiljke na Balkanfilu

Predsedovanje pa je letos, po uspešno izpeljani razstavi v Perniku, Bolgarija, kot je navada, do naslednje razstave prevzel predsednik bolgarske zveze Spas Pančev.

Naslednjo, XXII. Balkanfila razstavo, bo leta 2027 pripravila Romunska federacija, najverjetneje meseca junija v Bukarešti.

3. Multilaterale – video konferenca

V soboto, 20. junija 2026 je potekala video konferenca predstavnikov osmih članic Multilaterale. Potrdili smo izmenjujoče termine razstav z DS Alpe Jadran Filatelijo. Naslednja razstava Multilaterale bo tako od 28. do 30. oktobra 2027 v Ulmu, kjer bo leta 2028 sledila še svetovna razstava. Rok za prijave na ulmsko razstavo *Multilaterale* bo konec junija drugo leto. Logo v obliki zvezde, dopolnjen z osmo, belgijsko zastavo, bo uporabljen za Ulm 2027 in naprej.

Organizator razstave leta 2029 še ni znan, bo pa Belgija kot nova članica Multilaterale pripravila razstavo leta 2031. Predstavnik Avstrije je napovedal evropsko razstavo leta 2031 v St. Pöltnu, ki jo bo Avstrija pripravila ob 150-letnici prve evropske filatelistične razstave na Dunaju.

Video sestanek, ki sva ga kot obliko sodelovanja lani predlagala s Petrom Suhadolcem, se je udeležilo osem predstavnikov dežel članic Avstrije, Nemčije, Luksemburga, Švice in Slovenije, umanjkali so predstavniki Nizozemske, Belgije in Lihtenštajna. Naslednji video sestanek bo novembra letos.

ipirc711@gmail.com

Ludvik Divjak

Filatelistični krožek na Osnovni šoli Bizeljsko

Ker se šolsko leto bliža koncu, moramo tudi mi končati z našim filatelističnim krožkom, ki ga imamo na osnovni šoli Bizeljsko.

Če ocenimo naše delo, smo lahko zadovoljni. Delovali smo kar v treh starostnih skupinah. Vse leto smo uspešno zbirali različen filatelistični material. Najpogostejše zbirateljske teme otrok so živalstvo, rastlinstvo, vozila in šport. Z zbiranjem znamk in razglednic so si krožkarji dopolnjevali svoje zbirke v albumih, nato pa so jih predstavili na šolski razstavi.

Letos, ko so potekale petindvajsete Zimske olimpijske igre Milano Cortina 2026, smo pregledali ves do sedaj zbrani material (znamke, razglednice, pisemske ovojnice) in ugotovili, da imamo pravzaprav tega res veliko. Na štirih panojih smo pripravili razstavo pod imenom »Zgodovina zimskih olimpijskih iger« ter jo postavili najprej v OŠ Bizeljsko, nato pa ob 24. Mednarodnem srečanju zbirateljev še v Brežicah. Z razstavo se bomo predstavili tudi v Knjižnici Brežice, kjer bo razstava na ogled mesec dni.

Mladi filatelisti z mentorjem

ludvik.divjak@gmail.com

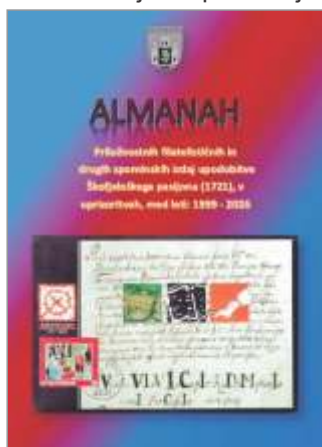
Gregor Cerkvénik

Filatelistične izdaje ob Škofjeloškem pasijonu (1999–2026)

Škofjeloški pasijon kot najstarejše ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku in najstarejša ohranjena režijska knjiga v Evropi predstavlja izjemno kulturno in zgodovinsko dediščino. Po ponovni oživitvi uprizoritev leta 1999 je pasijon postal pomembna tematska os priložnostnih filatelističnih izdaj našega društva.

Postavitev stalne razstavne vitrine in izdaja tematskega almanaha

Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka je med letoma 1999 in 2026 sistematično sodelovalo pri pripravi, evidentiranju in promociji filatelističnega

gradiva, povezanega s pasijonsko tematiko in jo predstavilo v almanahu.

Naslovnica
Almanaha

Pregled izdaj

V obravnavanem obdobju je nastajalo različno gradivo s pasijonsko vsebino:

- priložnostni poštni žigi,
- osebne in priložnostne poštne znamke,
- maksimum karte,
- ilustrirane dopisnice,
- priložnostne pisemske ovojnice,
- razglednice in
- druge spominske ter promocijske publikacije.

Motivika je obsegala pasijonske prizore, ikonografske elemente (križ, trnova krona, procesijski prizori), vedute Škofje Loke ter tipografske interpretacije zgodovinskih besedil.

Posebnost tematskega sklopa je kontinuiran razvoj vizualne podobe skozi več uprizoritvenih ciklov Škofjeloškega pasijona po ulicah Škofje Loke v letih 1999, 2000, 2009, 2015, 2026 in leta 2021, ko je naše društvo tudi v času epidemije covid – 19 organiziralo filatelistično razstavo, kar omogoča primerjalno analizo oblikovalskih pristopov in ikonografskih poudarkov.

Dokumentacija in sistematizacija

Ob odprtju stalne razstavne vitrine 12. aprila 2026 v Župnijski cerkvi sv. Jakoba v Škofji Loki je bil predstavljen tematski almanah, ki združuje:

- kronološki pregled vseh evidentiranih priložnostnih izdaj,
- reprodukcije izbranih primerkov,
- osnovne tehnične podatke (datum izdaje, priložnost, oblikovanje),
- zapise besedil ob posameznih uprizoritvah.

Almanah predstavlja pomemben dokumentacijski prispevek k slovenski tematski filateliji in omogoča nadaljnje raziskave na področju pasijonske ikonografije v filateliji.

Prizor z odprtja stalne razstave

Stalna razstavna postavitev

Nova stalna vitrina ima dvojni pomen:

- 1. Dokumentarni** – predstavlja reprezentativen izbor najpomembnejših izdaj v obdobju 1999–2026.
- 2. Promocijski** – umeščena je v prostor z velikim obiskom domače in tuje javnosti.

Postavitev je zasnovana simbolno: osrednji del eksponatov je razporejen v obliki križa, kar ustreza vsebinski naravi tematike. Razstavni koncept dopolnjuje trijezični razlagalni pano (slovensko, angleško in nemško), kar povečuje mednarodno dostopnost zbirke.

Pomen za slovensko filatelijo

Projekt predstavlja primer dobre prakse povezovanja:

- lokalne skupnosti,
- cerkvene ustanove,
- našega filatelističnega društva in
- oblikovalcev ter zasebnih ljubiteljev kulturne dediščine.

Letošnja društvena spominska kuverta

S tem presega klasično zbirateljsko dejavnost in filatelijo umešča v širši kulturni kontekst.

Tematska specializirana zbirka na temo Škofjeloškega pasijona ima potencial za:

- razstavno postavitev na regijski in državni ravni,

Letošnje društvene dopisnične izdaje

- nadaljnje nadgrajevanje v obliki specializirane tematske eksponate,
- vključitev v mladinske filatelistične programe kot primer povezovanja kulture in filatelije.

Osebni znamki

Sklep

Filatelistične izdaje ob Škofjeloškem pasijonu med letoma 1999 in 2026 predstavljajo sklenjen in vsebinsko zaokrožen tematski korpus. S postavitvijo

stalne vitrine in izdajo almanaha je bil narejen pomemben korak k sistematični in trajni javni predstavitvi tega gradiva.

Projekt potrjuje, da lahko tematska filatelija preseže okvir zbirateljstva ter postane aktiven soustvarjalec kulturnega spomina in identitete prostora.

Z dogodka predstavljamo tri priložnostne izdaje (ilustrirano dopisnico, dve pisemski ovojnici, dve osebni poštni znamki nominale »A« in priložnostni poštni žig), ki jih je naše društvo skupaj z Občino Škofja Loka in Zavodom 973, izdalo ob ponovni uprizoritvi Škofjeloškega pasijona po mestnih ulicah in trgih Škofje Loke, naslovnico almanaha in fotografijo z odprtja stalne vitrine.

cerkvenikgregor@gmail.com

Karikatura, objavljena v časopisu KOROŠEC le tri dni pred plebiscitom (št. 79, leto 2, Velikovec, 7. oktobra 1920).

Gregor Cerkvenik

150 let poguma in požrtvovalnosti škofjeloških gasilcev, zabeleženih tudi v filateliji

Ob visokem jubileju – 150-letnici neprekinjenega delovanja Prostovoljnega gasilskega društva Škofja Loka (1876-2026) – je Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka pripravilo meddruštveno filatelistično razstavo z gasilsko tematiko.

Gasilska avtomobilska lestev s košaro (Mercedes-Benz/Rosenbauer, ALK 23/12) PGD Škofja Loka, s panojem v počastitev 150-letnice delovanja prostovoljnega gasilstva v Škofji Loki na Mestnem trgu, pred zgradbo Občine Škofja Loka, zvečer na dan dogodka.
Foto: Borut Podgoršek.

Razstava je bila odprta 23. aprila 2026 ob slavnostni seji PGD Škofja Loka v Sokolskem domu Škofja Loka. Za obiskovalce je bila filatelistična razstava na ogled od 23. aprila do 3. maja 2026.

Častni gostje na slavnostni seji PGD Škofja Loka ob 150 – letnici delovanja v Kristalni dvorani Sokolskega društva Škofja Loka, 23. aprila 2026, ob 19.30 uri. Med njimi, poleg visokih gostov iz gasilskih vrst na lokalni, občinski, regijski in državni ravni, tudi mag. Borut Sajovic, minister za obrambno Republike Slovenije in župan Občine Škofja Loka Tine Radinja. Foto: Borut Podgoršek.

Na razstavi je sodelovalo sedem razstavljalcev – filatelistov, od tega tudi dva gasilca – iz Trsta, Cerknice, Celja, Raven na Koroškem in Škofje Loke. Svoje eksponate so posvetili bogati in plemeniti tradiciji gasilstva ter njegovi vlogi v slovenskem in širšem, mednarodnem prostoru.

Začetek meddruštvene filatelistične razstave na temo gasilstva (19 dvostranskih razstavnih vitrin, skupaj 38 predstavitev oken). Sodelujoči filatelisti iz Slovenije in zamejstva: Marinka Cempren Turk (gasilka iz PGD Dolnji Logatec), Tone Petek, Miha Elsner (gasilec iz PGD Sostro), dr. Peter Suhadolc, direktor FIP – Federation International de Philatélie za Evropo: filatelistična zbirka nagrajena z veliko zlato medaljo na svetovnem filatelističnem tekmovanju: »Potres – vzroki in posledice, opisane s filatelističnim gradivom«, Primož Beričič, Jože Keber in dr. Janez Cerkvenik. Foto: Matjaž Metaj.

Tematski sklopi razstavljenih zbirk so zajemali:

- razvoj gasilske tehnike in opreme skozi čas,

- prikaze reševanja ob požarih, prometnih nesrečah, poplavih, potresih in drugih naravnih ujmah,
- zgodovino gasilstva v Škofji Loki ter razvoj gasilske organiziranosti na Slovenskem in v svetu. V filatelističnem eksponatu Marinke Cempren Turk je bilo predstavljeno gasilstvo v filateliji v kar 83 državah po svetu. V filatelistični zbirki dr. Petra Suhadolca pa podroben opis potresov, naravnih ujm, ki so še najmanj raziskane in zanje še nimamo ustrezne zaščite.

Razstava je nazorno pokazala, kako bogato in raznoliko filatelistično gradivo – od poštnih znamk, celin, priložnostnih poštnih žigov, maksimum kart in dopisnic – dokumentira humanitarno poslanstvo gasilcev ter tehnični napredek na področju zaščite in reševanja skozi čas. Posebno vrednost so imeli eksponati, ki so prikazali lokalno zgodovino gasilstva in s tem povezali filatelijo z dediščino domačega okolja.

Glavna organizatorja razstave mag. Srečko Beričič, predsednik FD Lovro Košir Škofja Loka in dr. Janez Cerkvenik, podpredsednik FD Lovro Košir Škofja Loka, na sredi pa Marinka Cempren Turk, gasilka in filatelistka iz Cerknice.

Foto: Gregor Cerkvenik.

Spominski plakat kot vabilo na filatelistično razstavo, ki ga Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka izdalo ob 150-letnici PGD Škofja Loka. Foto: Gregor Cerkvénik, ki je tudi avtor plakata. Arhiv FD Lovro Košir Škofja Loka.

Ob odprtju razstave so bile izdane tudi priložnostne filatelistične izdaje z datumom 23. 4. 2026:

- dve osebni poštni znamki Pošte Slovenije, nominale »A« in nominale »B«,
- priložnostni pisemski ovojnici,
- priložnostni poštni žig.

S tem je društvo jubilej gasilcev trajno zaznamovalo tudi na filatelističnem področju. Takšne izdaje niso le spominski predmeti, temveč postajajo dokument časa in pričevanje o pomembnih obletnicah lokalnih skupnosti.

Meddruštvena razstava je še enkrat potrdila, da tematska filatelija ponuja izjemne možnosti za povezovanje različnih področij družbenega življenja.

Gasilska tematika, ki temelji na zaupanju, solidarnosti, sočutju, pogumu, neustrašnosti, borbenosti, požrtvovalnosti, vztrajnosti in tehničnem znanju, je v filateliji našla prepričljiv in vsebinsko bogat izraz.

Dogodek je obenem utrdil sodelovanje med filatelističnimi društvi ter poudaril pomen povezovanja filatelije z drugimi deležniki v lokalnem in širšem okolju. Jubilej 150-letnice PGD Škofja Loka tako ni bil le praznik gasilcev, temveč tudi praznik filatelije, ki ga Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka z gasilci ni praznovalo prvič, temveč je že pred desetimi leti skupaj z njimi pripravilo priložnostno filatelistično razstavo.

Priložnostne izdaje: obe pisemski ovojnici (standardno pismo in t.i. amerikanka, na obeh je reprodukcija freske s pročelja gasilskega doma PGD Škofja Loka na Studencu iz leta 2016, delo akademske slikarke Maje Šubic, z njenim avtorskim soglasjem), dve osebni poštni znamki nominale »A« in »B« ter PPŽ. Celostno grafično oblikovanje priložnostnih filatelističnih izdaj je delo škofjeloške grafične oblikovalke Nives Lunder. Foto: Gr. Cerkvénik.

cerkvénikgregor@gmail.com

Bojan Bračič

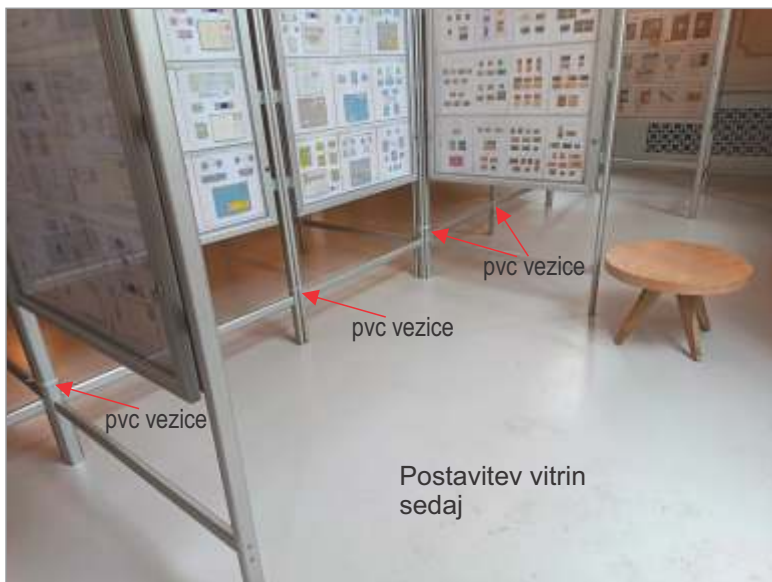
Postavljanje bolgarskih vitrin

Da so z razstavnimi vitrinami, s katerimi razpolagamo v Sloveniji, problemi, vemo že nekaj časa. Zdaj se je pokazala možnost, kako del vitrin zaščititi in ohraniti njihovo uporabnost.

Pri nas imamo na razpolago tri vrste vitrin, če zanemarim nekaj vitrin, ki jih imajo posamezna društva v svoji lasti. Dosedanja praksa je pokazala, da je velik problem transport teh vitrin iz skladišča v Mariboru na lokacije, kjer jih potrebujejo, še posebej tistih, ki so bile kupljene v Bolgariji. Te vitrine nimajo posebne zaščitne embalaže. Do sedaj so jih prevažali tako, da so stale. To je jemalo razmeroma dosti prostora na transportnih vozilih in večjo možnost poškodb. Zaradi tega je bilo kljub razmeroma manjši uporabi tega tipa vitrin, precej vitrin poškodovanih. Dejstvo, da je uporabnih samo še 40 od 100 kupljenih vitrin, pove svoje.

Pri zadnjem transportu je bilo ugotovljeno, da se da omenjene vitrine dokaj varno prevažati, če snamemo spodnji T, ki sicer naredi posamezno vitrino samostojno. Na večini razstav pa ne potrebujemo samostojnih vitrin, ampak vitrine, povezane v nize. Vitrine brez omenjenih T-jev lahko zložimo na paleto, kar pomeni bistveno večjo zaščito pred poškodbami med prevozom.

Da se dajo vitrine enostavno postaviti brez T-jev na spodnjem delu stojal, je lepo pokazala razstava Balkanfila XXI v Perniku, ki so se je udeležili tudi slovenski razstavljalci. Postavitev je lepo vidna s

fotografije levo – posamezne vitrine, ki so brez T-jev nestabilne (same ne morejo stati), se enostavno poveže s plastičnimi vezicami in zadeva je rešena. Takšno prakso bomo uvedli tudi pri nas in v skladišču so že dobili navodilo, da v prihodnje izdajajo bolgarske vitrine brez spodnjega T-ja, ki smo ga iz vseh uporabnih vitrin že sneli.

bojan.bracic@triera.net

Imate idejo, kako pritegniti nove zbiratelje k filateliji?

Natečaj:

Najboljša ideja za privabljanje novih zbirateljev bo nagrajena s **1000 €** za širitev vaše zbirke!

FEPA vas s projektom **Philately Forward** vabi, da sodelujete pri oblikovanju prihodnosti našega konjička: **Kaj bi lahko nekoga navdihnilo, da začne zbirati znamke že danes?** Ne glede na to, ali ste zbiratelj, razstavljaivec, član društva, predstavnik Zveze – ali preprosto nekdo, ki ga znamke navdušujejo – radi bi slišali vaše ideje.

Natečaj in nagrade

Vse predložene ideje bo pregledala FEPA. Najboljša ideja bo prejela nagrado v višini 1000 € za izgradnjo ali širitev zbirke znamk. Rok za sodelovanje je 31. oktober, zmagovalec pa bo razglašen novembra 2026. Izbrane ideje bodo predstavljene na spletni strani FEPA in deljene v evropski filatelistični skupnosti.

Kako sodelovati?

Obiščite www.fepanews.com/forward
(ali skenirajte QR kodo na desni)
in vnesite svoj predlog za privabljanje novih zbirateljev.

Prenesi aplikacijo MojaPošta

Kjerkoli in kadarkoli
upravljaj s svojimi
paketi.

Aplikacija MojaPošta omogoča:

pregled in sledenje prejetih paketov,
pošiljanje in preusmerjanje paketov,
varno obveščanje prek potisnih sporočil.

